

Forfatter: Ewald, Johannes

Titel: Udrag fra DE FREMMEDE

Citation: Ewald, Johannes: "Johannes Ewalds samlede skrifter", i Ewald, Johannes: *Johannes Ewalds samlede skrifter*, Gyldendal, (1969), s. 94. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-ewald06val-shoot-idm140353512008128/facsimile.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Johannes Ewalds samlede skrifter

tage da ganske vist deres Originaler i Naturen — og afpasse den Dragt som de give dem, saa nøye at de ikke blive os ukjendelige derved — Men de bidrage meer end Historien til at kjende Mennisket, fordi de udbrede sig videre end den — De stige dybere ned i det borgerlige Liv, og de smaae daglige Tildragelser, som just karakterisere Mennisket og som Historien lader ligge eller kaster bort, ere netop de omtalte Digteres kjæreste og rigeste Gjenstande — Forskjællen er, at Historien underviser ved en Hændelse fordi den fortæller, men at Digteren fortæller eller skildrer for at undervise — || Men foruden den store Feyl, som alle disse Digtere har tilfælles, den, at de beste af dem ikke har den Lykke at være bekjendte nok imellem de af mine Landsmænd, som jeg egentlig giver mig den Ære, at skrive for; har enhver af dem en besynderlig Mangel, der gjør dem utilstrækkelige til at give os den Kundskab om Mennisket, som jeg ønsker, og som Klogskab fordrer —

Læredigterne tilstaaer jeg, at jeg blot har nævnet for den store Popes Skyld — Jeg burde paa dette Sted ikke fortie hans ypperlige Forsøg om Mennisket — Jeg betjener mig af denne Leylighed for at gjøre de Herrer Sædelærere, som man i Almindelighed kalder de tørre, min skyldigste Compliment, og jeg beder dem om at slaae Haanden af en Verden, som ikke skjønner paa dem — Ved Exempler og ikke ved Regler lærer vi at kjende Mennisket og dets Pligter — Vi er engang saa dærvede at vi som Thomas maae see hvad vi skal troe, eller i det mindste hvad vi skal troe med Anvendelse og Nytte for os selv — Om en Moralist udarbeyder de allerherligste Maximer i de allerzierligste Vers, saa tør jeg dog dristig forsikkre ham om, at vi — jeg taler om Mængden — kun læser dem for Velklangens Skyld, og at det høieste de kan vente, er, at give vort Hjerte en vis zittrende Bevægelse, som dog altid er for svag til at

have nogen Indflydelse paa vor Fornuft og vore Handlinger — Men skriv de ikke paa Vers — Ja saa læse vi dem ikke, uden om Aftenen Klokken Elleve, naar vi ere for muntre — Pope er en Mester af det første Slags, og ingen kan negte ham at han jo har al den Magt over Hjertet og Forstanden som en Mester i DigteKunsten bør have; men med det jeg kalder Klogskab har han intet at bestille — Hans Regler er maaskee for almindelige, til at de skulde kunde anvendes, og gandske sikkert til at de skulde være tilstrækkelige i det borgerlige Liv — Om en Engel af en fremmed Region, vilde spørge mig om hvad Mennisket var for et Dyr, da vilde jeg flye ham Popes Forsøg i Hænderne, og han skulde baade være fornøyd og have Aarsag til at være det — Men om min Broder spurgte mig derom, vilde jeg sige, gaae i et Vertshuus eller paa Torvet og see dem! — Jeg nævner Gellert, og betrækker mig paa det jeg har sagt om Pope —

Satyr-Skriverne komme allerede min Hensigt et stærkt Skrit nærmere — De skildre os de Mennisker, som vi har at omgaaes med — Men der er dog altid meget Karrikatur meget overdrevent i deres Portraiter, og de synes meere at være skildrede for at læse af, end for at kjendes — De maa-delige i denne Kunst fortjener ikke at nævnes — Dens gamle Mestere, Lucian, Horats, Juvenalis og Persius har den alting Forandrende Tid gjort ubrugelige — Af de nyere synes den store Despreaux mig at være for bitter til at troes, og Swift for mørk til at forstaaes, uden at tale om, at den sidste er alt for Engelsk, til at være af nogen betydelig Nytte for andre, end for Engelskmænd — Jeg kunde sige at la Brujeres Karakterer ere for personlige til at komme tiere end engang for i Verden; og jeg kunde blive ved at udøve en Art af svag Hævn, over alle disse store Mænd hvis Kald det har været at laste deres Med-Mennisker — Men det er nok, at